

Fietsen rond het Lauwersmeer

Fietsen rond het Lauwersmeer

Kijken naar land en water

Landschapfietsen

Mathilde Maijer

Wageningen

2026

Copyright © Mathilde Maijer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd of verzonden in enigerlei vorm of via enig medium, elektronisch of mechanisch, inclusief fotokopiëren, het maken van opnamen, of door elke informatiedrager en opvraagbaar systeem, zonder schriftelijke toestemming van de schrijver.

Eerste druk 2026

ISBN: geen

Uitgegeven in eigen beheer via BraveNewBooks

Wageningen

www.landschaplopen.com

Trefwoorden: fietsroute, landschap, Lauwersmeer, Friesland, Groningen, watererfgoed.

Inhoud

Voorwoord.....	7
Inleiding.....	9
De fietsroute.....	10
We gaan op weg.....	16
Intermezzo 1: Ontstaan van de Lauwerszee	17
Intermezzo 2: Rivieren, prielen en kreken	28
Intermezzo 3: Dijken	34
Intermezzo 4: Pompen en zijlen	43
Intermezzo 5: Sluizen.....	54
Intermezzo 6: Verkavelingspatronen.....	95
Bronnen.....	125
Landschapfietsen: Fietsboeken van landschaplopen	127
Overige boeken van landschaplopen	128

Voorwoord

Landschapfietsen is een serie fietsboeken van landschaplopen.

In elk boek wordt een fietstocht beschreven, waarbij we kijken naar landschap, water, erfgoed, waterkunstwerken met zo nu en dan een uitstapje naar iets anders leuks zoals mooie dakpannen, een oude fabriek, een bijzonder hek, een leuk trafohuisje.

We hanteren de principes:

- Elke gids bevat een eendaagse tocht.
- We beginnen en eindigen op een treinstation.
- We fietsen op een OV-fiets; maar bij deze tocht rond het Lauwersmeer huren we een fiets in Buitenpost.
- We fietsen over het fietsknooppuntennetwerk, met enkele uitstapjes of doorsteekjes.
- We stappen onderweg regelmatig af om iets te zien en een stukje in de gids te lezen.

Deze gids is iets anders dan mijn andere gidsen, want in de omgeving van het Lauwersmeer is geen OV-fiets te verkrijgen. We gaan dus met de trein naar Buitenpost en huren daar op loopafstand van het station een (elektrische) fiets bij Luinstra.

Ik heb het nog anders gedaan: ik heb gekampeerd op De Rousant bij Zoutkamp en op de camping een fiets gehuurd.

De route is ongeveer 75 km.

Inleiding

In 2022 was ik op vakantie in Zoutkamp bij het Lauwersmeer, waar ik nooit eerder was geweest. Van te voren had ik een fietstocht bedacht rond het meer, langs zoveel mogelijk sluizen en andere plekken die me interessant leken. Daarvan had ik een klad-fietsgids gemaakt en die zelfs laten drukken.

In de heetste week van het jaar, volgens het KNMI moest ik binnen blijven – heb ik de fietstocht drie keer gereden, hier en daar wat aangepast omdat andere plekken interessanter bleken en heb honderden foto's gemaakt van sluizen, dijken, coupures, en andere dingen waarvan mijn hart op hol slaat.

De klad-fietsgids is jaren blijven liggen. Pas in 2026 bezocht ik het gebied weer, weer in een veel te warme week, en nu gezellig met E en R op de camping De Rousant bij Zoutkamp. De route hebben we met zijn drieën gefietst, en de volgende dag ik in mijn eentje, en daarbij heb ik veel foto's opnieuw gemaakt en van alles ontdekt dat me niet eerder was opgevallen.

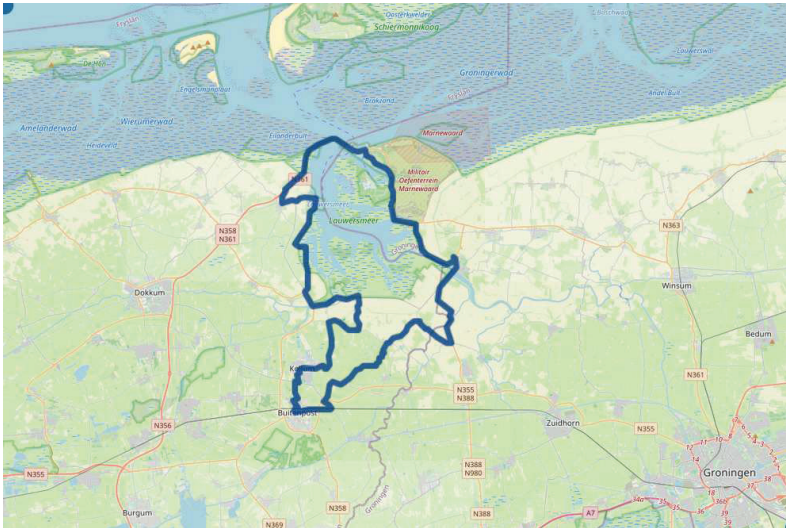
Uiteraard heb ik ook boeken en websites gelezen over dit gebied, kaarten bekeken, musea bezocht, met kenners gesproken en heel veel nagedacht over wat ik nou eigenlijk onderweg zag.

Dit boek is mijn verslag en jouw gids.

Het gebied rond het meer heen blijkt bol te staan van watererfgoed. En ander erfgoed. En leuke dingen die geen monumenten zijn, dus misschien wel verdwijnen.

De fietsroute

De route begint en eindigt in Buitenpost. Daar huren we op loopafstand van het station een fiets bij Luinstra. We fietsen het rondje tegen de klok in.

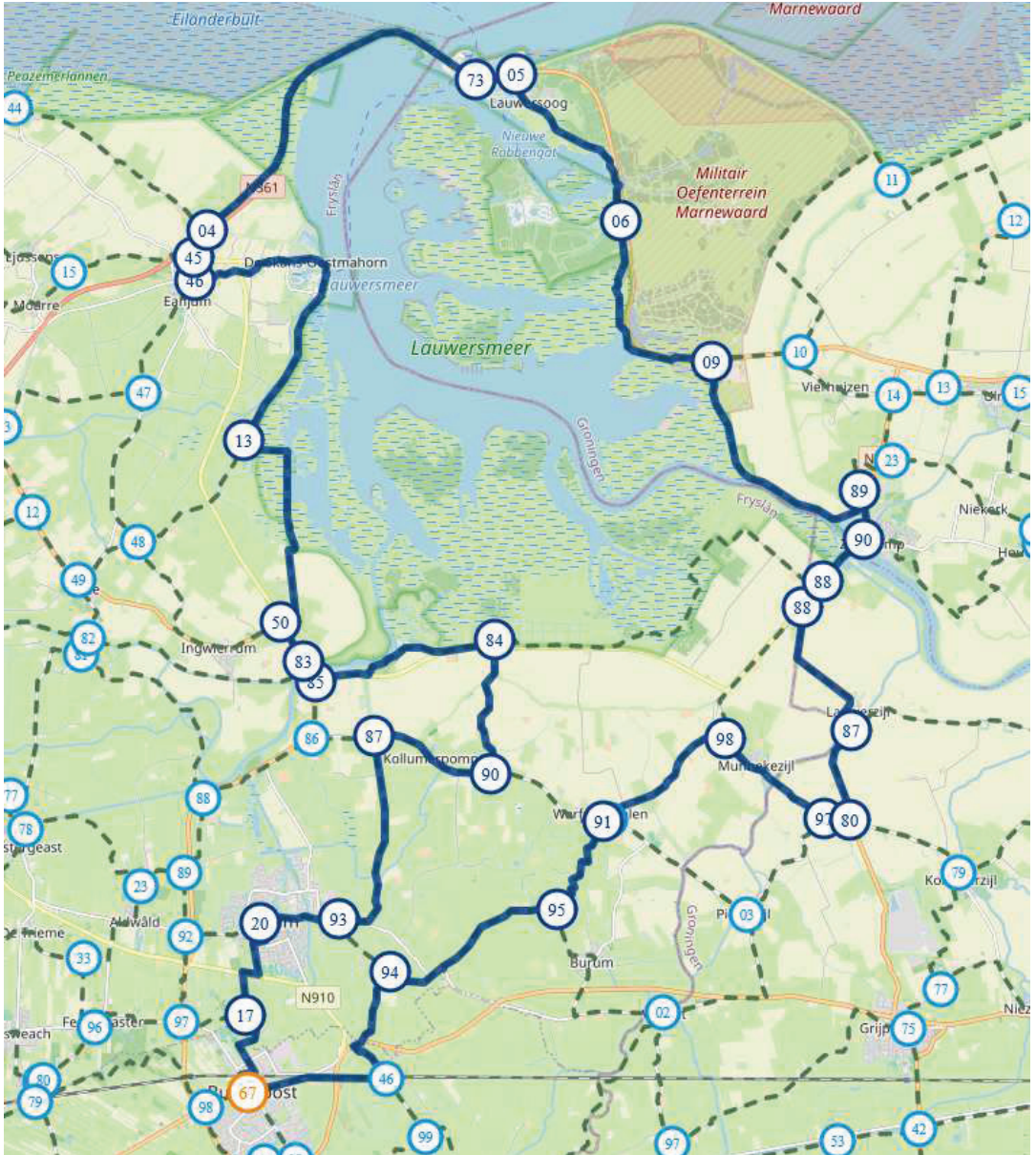

1 De route.

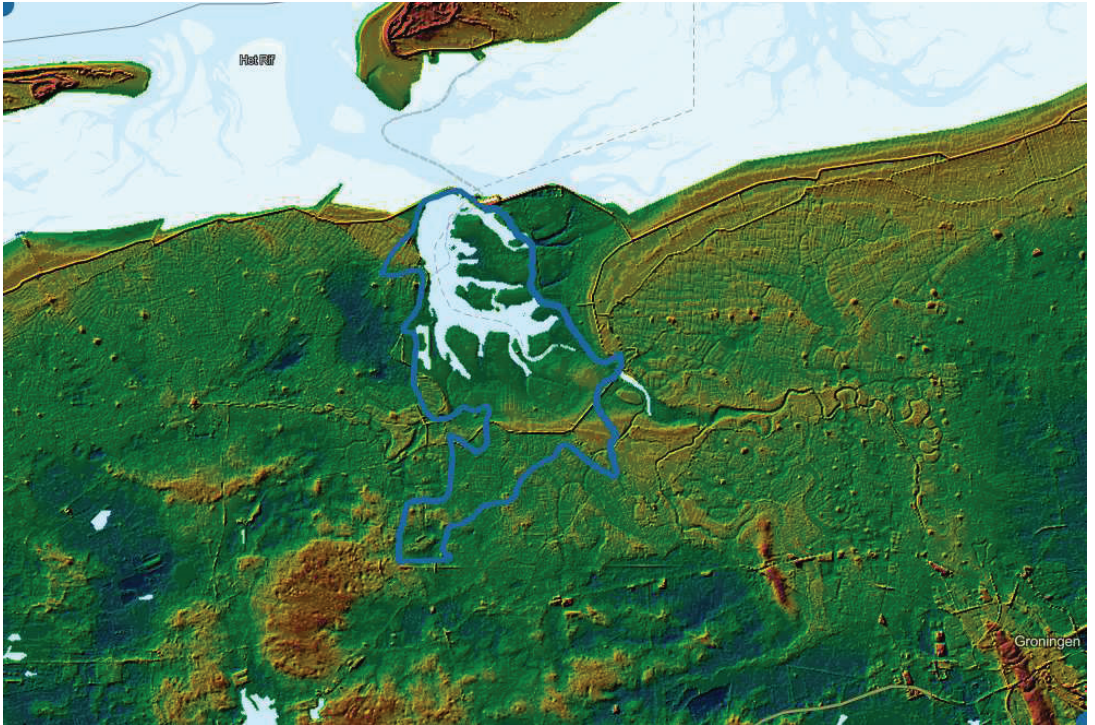
2 Tot 23 mei 1969 hadden we de route niet kunnen fietsen.

We fietsen over het fietsknooppuntennetwerk.

3 De knooppunten. We beginnen links onderin in Buitenpost en fietsen tegen de klok in.

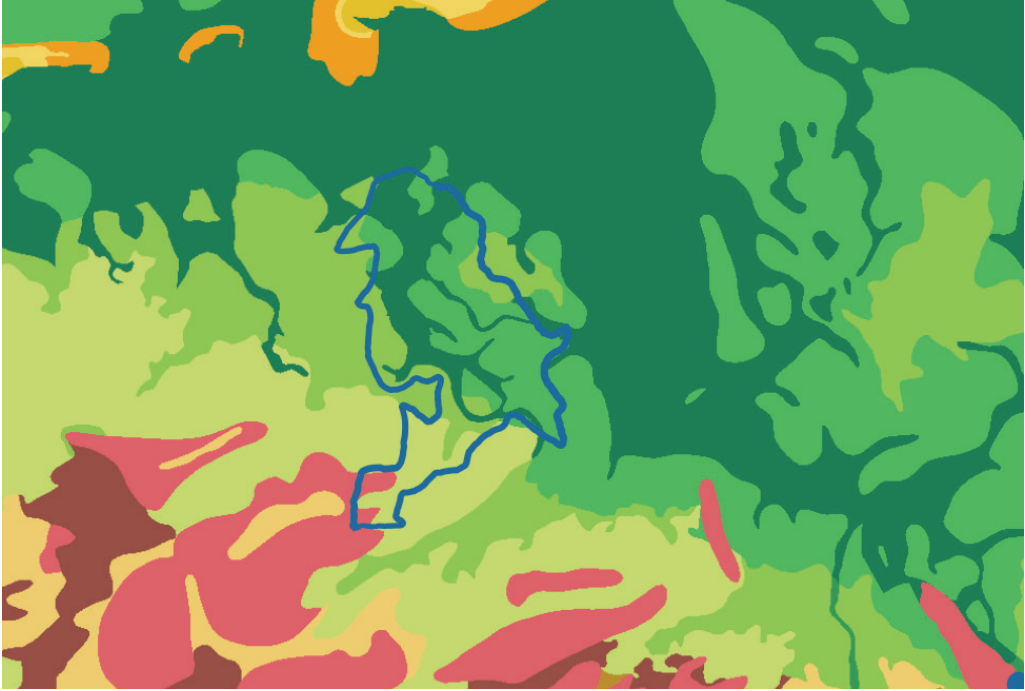
De route op de hoogtekaart

4 De route op de hoogtekaart.

Opvallend is dat de hoogste plekken (behalve de zeedijk) de opgeslibde buitendijkse kwelders zijn. Het hoogste punt van de route ligt op 1,5 m +NAP in de kwelderpolder bij Lioessens. Het laagste punt is 1 m – NAP in de kwelder in het oosten. Een hoogteverschil van 2,5 meter: nee, een bergtocht is het niet.

De route op de geologische kaart

5 De route op de geologische kaart.

We fietsen door vier kleuren groen. Van licht naar donker omschrijft het DINOluket deze kleuren als volgt:

- Getijdenafzettingen op kustveen
- Getijdenafzettingen op kustveen op oudere getijdenafzettingen
- Getijdenafzettingen zonder veen eronder
- Getijdenafzettingen, bedekt door overige getijdenafzettingen

Kortom: getijdenafzettingen; het verschil zit hem in de ondergrond.

Omdat we beginnen in Buitenpost, fietsen we ook nog een stukje over een uitloper van het Drents Keileemplateau; dit is een herkenbaar ander landschap, een coulissenlandschap rond Kollum en Buitenpost.